

Oplæg til Museumskonference den 6. november 2008 på Menstrup Kro
for kulturgruppen, kommuner og museernes bestyrelser

Om kunstmuseer og den igangværende sammenlægning mellem
Vestsjællands Kunstmuseum og Odsherreds Kunstmuseum

Fra Vestsjællands Kunstmuseum i Sorø og Odsherreds Kunstmuseum i Asnæs håber vi på og forventer vi at kunne blive mønstereksempel på en mulig udvikling på kunstmuseumsområdet, idet de to kunstmuseer arbejder på en sammenlægning pr. 1. januar 2010 under devisen: Eet kunstmuseum, to statstilskud. tre kunsthuse.

Der er en stærk tradition for samarbejde mellem de to kunstmuseer. I årene inden Odsherreds Kunstmuseum fik en professionel leder, var lederen af Vestsjællands Kunstmuseum konsulent for bestyrelsen, de to museer har i de sidste ti år samarbejdet om et fælles formidlingsprojekt for 5. klasser og de sidste 6 år har kunstmuseerne haft en fælles administrator.

Men først lidt baggrundshistorie:

Sagen er den, at museer hidtil er blevet statsanerkendt som enten kulturhistoriske museer, kunstmuseer eller naturhistoriske museer.

Kunstmuseerne har ofte været den påståelige lillesøster til de øvrige museumstyper med hensyn til administration og budget, men man har formået at gøre sig ganske synlige i mediebilledet og i publikums bevidsthed.

Nøgleordene for kunstmuseernes virksomhed er oplevelse og erkendelse. Men

udgangspunktet er de respektive kunstmuseers faste samlinger.

På mange måder er kunstmuseerne ikke lokalmuseer, men specialmuseer i og med at alle statsanerkendte kunstmuseer har fået et særlig defineret virkeområde så hvert kunstmuseum dækker en epoke, en genre, en periode eller et geografisk aspekt af kunstens historie, således at alle kunstmuseerne tilsammen udgør KUNSTMUSEUM, DANMARK.

Men rent faktisk er det rigtig mange år siden at der er sket nye selvstændige statsanerkendelser for kunstmuseer. I de sidste 25 år er der kun foretaget tre statsanerkendelser af kunstmuseer – heriblandt Museet for Samtidskunst i 1991 og Arken – den sidste – i 1995.

Oprindeligt opstod kunstmuseerne ofte som en afdeling af det kulturhistoriske museum og udviklingen de sidste 40 år har været at udskille og professionalisere kunstmuseerne som selvstændige institutioner med egne bygninger, ligesom det skete i januar i år med Kunstmuseet Fuglsang, der tidligere var en del af Stiftsmuseet i Lolland-Falster.

I en lang årrække har de selvstændige kunstmuseer således på fri og lige basis indgået i et nært samarbejde med hinanden og med de kulturhistoriske museer, bl. a. i Museumsrådene, som heldigvis fortsætter i den nye Kulturregion.

Samarbejdet kunstmuseerne imellem går på kryds og tværs bl.a mellem museer, hvis samlinger minder om hinanden f.eks. med kunstmuseer med beslægtede tematiske samlinger, og samarbejdet angår oftest forskning, publikationer, udstillinger og markedsføring.

Vestsjællands Kunstmuseum viser f.eks. til næste år en udstilling med Lorenz Frølich, der er blevet til sammen med Ribe Kunstmuseum og Skovgårdmuseet Viborg.

Odsherreds Kunstmuseum samarbejder med øvrige kunstnerkoloni-museer på Skagen, Fyn og Bornholm om publikationer, udstillinger og fælles markedsføring.

Men også i den nye Region Sjælland har kunstmuseerne fundet sammen og etableret en samarbejdsplatform med arbejdstitlen: KURS – Kunstmuseerne Region Sjælland.

De fem kunstmuseer er i gang med et større udstillingsprojekt til næste efter-sommer under arbejdstitlen: Ad nye veje, hvor de enkelte kunstmuseer vil tage fat på væsentlige stedsspecifikke begreber i den Sjællandske og Lolland-Falsterske topografi. Her vil man behandle og bearbejde stedsbegreberne med både den ældre og den nye kunst.

Begreber som Bytorvet, Havnen, Søen, Træet og Højen vil danne genstand for både konkret og mere konceptuel kunstnerisk behandling og med inddragelse af by- og landskabsrum. Desuden vil en række kunstværker blive udarbejdet til lejligheden.

Til projektet udarbejdes en omfattende formidlingsdel, hvor brugerne selv bl.a.

med fotos m.m. kan give deres bidrag til udstillingerne og deres tema.

Det er karakteristisk for økonomien i et sådant projekt, at kunstmuseerne selv kun i yderst begrænset omfang kan finansiere udgifterne, men sammen står man stærkere overfor fælles fonde og puljer i regionen, kulturregionen og staten, hvilket er i overensstemmelse med de aktuelle tendenser henimod færre midler til egentlig drift og flere til projekter. Udstillingsprojektet KURS er budgetteret til ca. 4,5 mill. Kr. og der er på nuværende tidspunkt bevilget store beløb fra Region Sjælland og Kulturministeriet.

Med et projekt som KURS finder vi at kunstmuseerne ud fra den særlige erkendelsesmæssige og oplevelsesmæssige tilgang til virkeligheden, i dette tilfælde fysiske steder, kan skabe nye refleksioner og nye sammenhænge i den Sjællandske provins og derved være med til at skabe identitet og nyt fællesskab. En platform der vil kunne byde på andre samarbejdsprojekter i de kommende år.

Det er til dels også de samme bevæggrunde om fælles styrke og optimering af ressourcer der ligger bag beslutningen om at skabe en fusion af Vestsjællands Kunstmuseum og Odsherreds Kunstmuseum – en ny kunstmuseumsinstitution, der vil bestå af tre afdelinger: Kunstmuseet i Sorø, der har et længdesnit af dansk kunst og udvalgte specialsamlinger, Kunstmuseet i Asnæs med Odsherredsmalerne samt Sigurd Swanes kunstnerhjemsmuseum i Plejerup ved Lammefjorden.

En sådan sammenlægning betyder, at den nye institution fremover drives af to kommuner, og vil få dobbelt statstilskud. Det betyder at der på alle museumsfaglige områder vil blive mulighed for og ressourcer til en mere kvalificeret løsning af museumsopgaverne.

Med hensyn til ressourcer og kvalifikationer supplerer de to kunstmuseer hinanden på udmærket vis:

Odsherreds Kunstmuseum vil få et løft på de museumsfaglige områder og behøver ikke opfinde alle faglige rutiner fra bunden af, og omvendt vil de mange erfaringer der er gjort på Malergården med hensyn til oplevelsesøkonomi ligge lige for hånden i den nye fælles institution.

I dette tilfælde er udgangspunktet for en sammenlægning ikke afledt af kommunalreformen, men baserer sig på en ældre bestemmelse i museumsloven om flere kommunernes samdrift af ét museum.

Det er ikke tanken at nedlægge huse eller samle al personale, men at etablere en fælles ramme af høj museal kvalitet omkring de tre eksisterende museumshuse og hvor kunstmuseet i Sorø er i gang med at gennemføre en større udbygning i haven fag museet til over 30 mill. kr. Ligesom udstillingsvirksomheden og dens tilknytning til de faste samlinger vil fortsætte som hidtil og med sin særlige profil for det enkelte museum. Men der vil blive langt større mulighed for at museumsfaglige medarbejdere kan arbejde flere steder med formidling, forskning og forvalteropgaver. Så de to kunstmuseer forventer at kunne skabe et kunstmusealt kraftcenter med stærke decentrale elementer og som sådan den første sammen-

lægning mellem to selvstændige, danske kunstmuseer.

Alt det glæder vi os til at fortælle mere om næste gang vi mødes til museums-konference.

I dette tilfælde er udgangspunktet for en sammenlægning ikke afledt af kommunalreformen, men baserer sig på en ældre bestemmelse i museumsloven om flere kommuners samdrift af ét museum.